

Pozitivni i negativni utjecaji globalizacije na društvo

Braić, Nensi

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:944703>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

NENSI BRAIĆ

**POZITIVNI I NEGATIVNI UTJECAJI
GLOBALIZACIJE NA DRUŠTVO**

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Pulu
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

NENSI BRAIĆ

**POZITIVNI I NEGATIVNI UTJECAJI
GLOBALIZACIJE NA DRUŠTVO**

Završni rad

JMBAG: 0303067308, redovna studentica

Studijski smjer: Marketinško upravljanje

Predmet: Ekonomska Sociologija

Mentor: doc.dr.sc. Saša Stjepanović

Pula, rujan 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Nensi Braić, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera Marketinško upravljanje ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Nensi Braić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Globalizacija i utjecaj ne svjetske ekonomske krize“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. GLOBALIZACIJA.....	3
2.1. Pojam globalizacije.....	3
2.2. Povijest globalizacije	5
2.3. Aspekti globalizacije	7
3. POČETCI STVARANJA GLOBALNE KULTURE	9
4. OPĆE ZNAČAJKE DRUŠTVA.....	10
4.1. Pojam društva	10
5. PREDNOSTI I NEDOSTACI GLOBALIZACIJE NA RAZVIJENE ZEMLJE I ZEMLJE U RAZVOJU	12
5.1 Globalno tržište	13
5.2 Utjecaj globalizacije na kulturu u svijetu	14
5.3 Konkurencija	15
5.4 Zaposlenost i prilike za posao	15
5.5 Investicije	16
5.6 Tehnologija	17
5.7 Pravni učinci	17
5.8 Terorizam.....	18
5.9 Nestabilnost ekonomije i cijena	19
5.10 Zagađivanje okoliša	20
5.11 Obrazovanje	21
5.12 Nezaposlenost	22
5.13 Povećane životne bolesti	23
6. ZAKLJUČAK	25
SAŽETAK.....	26
7. POPIS LITERATURE	28

1. UVOD

Globalizacija je pojam koji se danas vrlo često koristi u različitim kontekstima. Ona oblikuje sadašnjicu kao rijetko koji suvremeniji proces. Globalizacija povećava međunarodne razmjene na tržištima dobra i usluga, povezuje cijeli svijet na globalnoj razini. Globalizacija olakšava ljudima međusobno povezivanje, lakše zapošljavanje, prenošenje ideja, misli, informacija, veću mogućnost obrazovanja. Ali s globalizacijom dolaze i negativne stavke koje otežavaju ljudima svakodnevan život. Ona je glavni krivac za neuspjehe nekih država. U ovom radu će se upravo govoriti o pozitivnim i negativnim učincima globalizacije na društvo.

U prvom djelu rada definirat će se pojam globalizacije. Navedene su neke od definicija globalizacije od najpoznatijih svjetskih sociologa kao što su Antony Giddens, ekonomist Lester Thurow, sociolog i teoretičar globalizacije Roland Robertson te njemački sociolog Ulrich Beck. Svaki od navedenih autor ima svoju definiciju globalizacije stoga je globalizaciju teško definirati. Nakon definiranja globalizacije govorit će o globalizaciji kroz povijest. Kada se prvi put pojavljuje, gdje se prvi puta pojavljuje, tko ju je osmislio. Kroz „početke stvaranja globalne kulture“ spomenut će se Europska kolonijalna carstva koja su i započela proces „povezivanja svijeta u jednu cjelinu“. Globalizacija broji i nekoliko vrsta aspekata. Prvi je ekonomski aspekt ujedinio jedan i od najvažnijih aspekata globalizacije. On govori o ukidanju prepreka ili smanjivanju međunarodnih ekonomskoj razmjeni i time potiče integraciju među zemljama. Drugi ali ne manje bitan je političko pravni aspekt. Političko pravni aspekt odnosi se na narušenu državnu suverenost nastalu uključivanjem u međunarodne ugovore, organizacije i zajednice. Globalizacija utječe i na kulturni aspekt na način da se danas velikom brzinom uvodi jedan svjetski jezik te se miješaju razne kulture i gubi se jedinstvenost određenog naroda.

Drugi dio rada govori o društvu. Ovaj dio rada opisuje opće značajke društva koje okvirno prikazuju sliku života u društvu. Definira se pojam društva kao niz zajedničkih vrijednosti, normi, uvjerenja, ponašanja i načina razmišljanja koje karakterizira određeno društvo. Sociolog A. Šundalić u svojoj knjizi, društva razlikuje prema načinu opskrbljivanja hranom, zbog načina pribavljanja hrane društva razlikuje prema stupanju razvijenosti.

Slijedeći dio rada, koji je ujedno i tema ovog rada odnosi se na pozitivne i negativne utjecaje globalizacije na društvo. Globalizacija je uvelike utjecala na razvoj društva u razvijenim zemljama i u zemljama u razvoju. Današnja situacija u svijetu sve više ističe negativne učinke a sve manje pozitivne učinke globalizacije. U posljednjem dijelu rada biti će navedeni pozitivni učinci globalizacije na razvijene zemlje i na zemlje u razvoju te negativni učinci na iste.

2. GLOBALIZACIJA

Globalizacija je ekonomski i ekonomijom potaknut proces. Odnosi se na slobodu tržišta kao jedini mehanizam koji upravlja gospodarstvom, ali i društvom u cjelini. Svi odnosi svode se na trgovinu, razmjenu, proizvodnju, trgovinu te potrošnju dobra. Bit globalizacije koju danas poznajemo je upravo nametanje gore navedenih stavki. Protivnici globalizacije smatraju da se društveni život svodi na tržišne odnose.

2.1. Pojam globalizacije

Globalizacija kao pojam označava proces kojim se uspostavljaju mnogostruke veze između i unutar država i društava koje stvaraju suvremeni svjetski sustavi. Globalizacija „podrazumijeva proces otvaranja i liberalizacije nacionalnih financijskih tržišta i njihova stapanja u globalno tržište kapitala“¹. Iako se danas pod pojmom globalizacija najčešće podrazumijeva "međunarodna integracija" dobara, tehnologija, rada i kapitala. Pojam globalizacije nastao je od riječi „global“ što znači ukupnost a *globalizam* je način gledanja na zbivanja u globalu. Na taj način bi globalizacija obuhvaćala socijalni proces koji teži sveobuhvatnosti i jedinstvenosti svijeta. Proces stvaranja globalizacije počeo se javljati sedamdesetih godina 19.stoljeća gdje su se javile velike promjene u gospodarstvu društvu i tehnologiji. Glavni cilj globalizacije bio je smanjiti siromašnost u svijetu tj. da bogate zemlje pomognu siromašnima u njihovom gospodarskom rastu i poboljšanju njihovih životnih uvjeta. Ona ima i određene zahtjeve a to su stalna ulaganja u tehnologiju, znanost, istraživanja i razvoj. Pa tako Lončar navodi da se bitno zaostaje u procesima globalizacije ako se jednom na vrijeme ne uključi. „Današnji se svijet sve više "otvara" i "smanjuje" i otuda je stvorena već dobro poznata uzrečica o svijetu kao "globalnom selu".“² .Ideja globalizacije odnosi se na „smanjivanje“ svijeta, ali i jačanje svijesti o svijetu kao cjelini. Za globalizaciju možemo reći da je posljedica razvoja suvremene tehnologije, razvoja znanosti, demokracije, tržišne ekonomije. Ona je omogućila slobodna kretanja robe, kapitala, informacija i ljudi kroz ukidanje i širenje granica.

¹ Lončar J. (2005.): Globalizacija- pojam, nastanak i trendovi razvoja, PMF Zagreb, Zagreb (str.2)

² Lončar J. (2005.): Globalizacija- pojam, nastanak i trendovi razvoja, PMF Zagreb, Zagreb (str.2)

Zahvaljujući globalizaciji i razvoju tehnologije danas se može stupiti u kontakt sa ljudima sa svih dijelova svijeta. Ljudi dobivaju informacije iz svijeta i zbog toga mogu razmišljati globalno. Sve što je proizvedeno dostupno je u gotovo svim dijelovima svijeta, ljudi su povezani i fizički i virtualno, mogu međusobno razmjenjivati kulturu, vjeru, jezike, znanja, informacije itd. Kada se govori o učincima koje globalizacija ima mišljenja su podijeljena. Pa tako A. Giddens globalizaciju opisuje kao složeni skup procesa koju potiče mješavina političkih i ekonomskih utjecaja. On govori kako „ona mijenja svakodnevni život, osobito u razvijenim zemljama, i istodobno stvara nove nadnacionalne sustave i snage. Globalizacija mijenja institucije društava u kojima živimo. Ona potiče porast novog individualizma. U osnovi su joj revolucija sredstava komuniciranja i širenja informacijske tehnologije. Globalizacija se potvrđuje kao svijet trenutne elektroničke komunikacije, u koju su uključeni i oni iz najsiriomašnjih regija...“³

Prema L. Thurow na globalizaciju se gleda kroz globalno gospodarstvo. On smatra da globalno gospodarstvo stvara temeljni jaz između nacionalnih političkih institucija i njihove politike i međunarodnih gospodarskih sila koje žele sve kontrolirati. Pa se tako stvorio svijet globalnog gospodarstva umjesto svijeta kojeg obilježavaju nacionalne politike, „svijet u kojem izvan nacionalne geoekonomske sile diktiraju nacionalne gospodarske politike. S interacionalizacijom, nacionalne vlade gube mnoge od svoji tradicionalnih instrumenata gospodarske kontrole“⁴. Najmoćnija klasa u kapitalističkom sustavu preuzima tu kontrolu odnosno transnacionalna kapitalistička klasa. Ona je vođa globalnog kapitalizma, a obuhvaća izvrše direktore i njihove lokalne partnere transnacionalnih kompanija, „kapitalistički inspirirane stručnjake i političare“, „globalizirane državne birokrate“ te konzumerističke elite (medije i trgovce).

Sociolog i teoretičar globalizacije Roland Robertson 80-ih i 90-ih godina je razvio cjelovitu teoriju globalizacije. Njegova teorija globalizacije je analitička shema pomoću koje se mogu opisati pojave s nadnacionalnim značenjem.

Njemački sociolog Ulrich Beck na globalizaciju gleda kao „proces koji stvara socijalne povezanosti i prostore, povećava vrijednost lokalne kulture, a treće kulture-„malo

³ Giddens, A. (2007): Sociologija, Zagreb, Nakladni zavod Globus ??????

⁴ Budućnost kapitalizma : kako današnje gospodarske snage oblikuju sutrašnji svijet / Lester C. Thurow ; zagreb 1997, str127

ovoga, malo onoga, to je put kojim novost dolazi na svijet“⁵ On postavlja pitanja o dimenzijama i granicama provedene globalizacije „i to u odnosu na tri paramtera:

1. Širenje u prostoru
2. Stabilnost kroz vrijeme
3. Gustoća transnacionalnih mreža, povezanosti i tokova slika“⁶

2.2. Povijest globalizacije

Osamdesetih i devedesetih godina 20. stoljeća teoriju o globalizaciji osmislio je Ronald Robertson. Pomoću teorije imao je mogućnost opisati pojave koje su imale svjetsko i nadnacionalno značenje. Robertson nije bio jedini autor koji je govorio o globalizaciji, tako je Ulrich Beck napisao osam tipova globaliteta od kojih su po njegovoj teoriji bila najvažnija prva četiri.

„Tipovi globaliteta prema Ulrichu:

1. gospodarski tip
2. tehnološki tip
3. univerzalne vrijednosti
4. globalna kulturna industrija
5. policentrična svjetska politika
6. svjetsko osiromašenje
7. globalno razaranje i uništavanje čovjekova okoliša
8. transkulturalni konflikt.“⁷

„Globalizacija je bila doživljena kao povijesno nezabilježeno ‘ubrzanje vremena i zbivanja prostora’ čime je naznačena mogućnost revolucionarne promjene ukupnih društvenih i političkih odnosa.“⁸ Tumačena je kao proces u kojemu se mogu stvarati novi uvjeti za čovječanstvo, te je vrlo bitan temelj kojim se na svjetskoj razini čovječanstvu može osigurati ravnoteža, stabilnost i obogaćivanje njegove osobnosti.

⁵ Što je globalizacija? : zablude globalizma - odgovori na globalizaciju / Ulrich Beck, Zagreb, 2003, str 30

⁶ Što je globalizacija? : zablude globalizma - odgovori na globalizaciju / Ulrich Beck, Zagreb, 2003, str 31

⁷ Globalizacija pojam, nastanak i trendovi razvoja, Jelena Lončar, PMF, Zagreb, str 3

⁸ Globalizacijski procesi i kultura, S. Jagić, Sveučilište u Zadru za pedagogiju, M. Vučetić, Sveučilište u Zadru za filozofiju, 2013, str 3

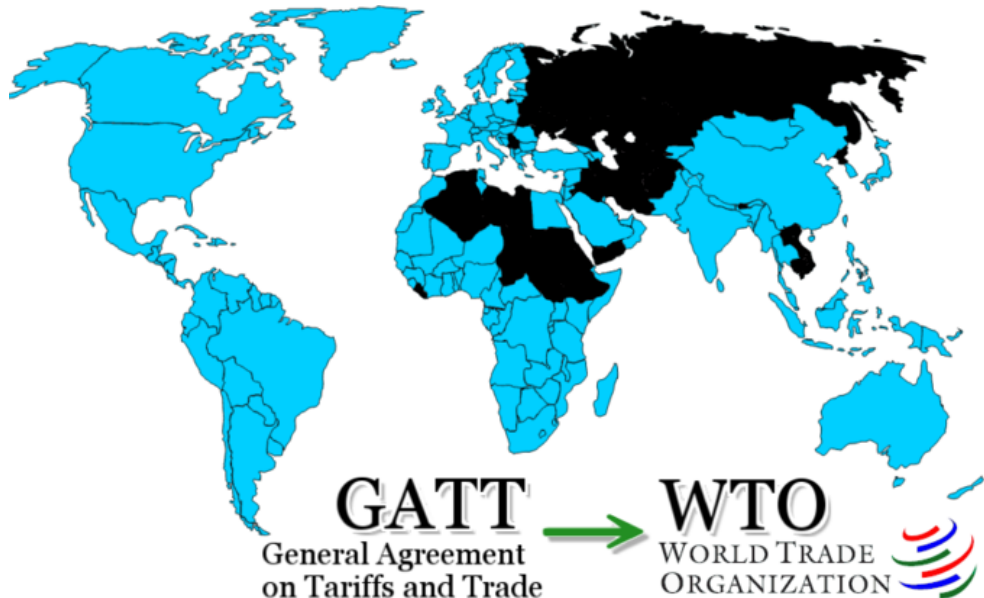
Nakon Drugog svjetskog rata javlja se proces globalizacije, osobito u Europi. Neke Europske zemlje, tada su u potpunosti bile razorene, ali novčano potpomognute od SAD-a započinju proces međusobnog povezivanja. Važan cilj povezivanja bio je taj da se izbjegnu daljnja međusobna neprijateljstva i također da se stvori Europa u kojoj bi sve zemlje međusobno surađivale i pomagale jedne drugima. Ostatak svijeta je također prihvatio takvu politiku što je dovelo do pokretanja raznih procesa kako bi se svijet međusobno povezo.

Kada se govori o nastanku globalizacije svakako se moraju spomenuti međunarodne organizacije: Svjetska banka (WB), Međunarodni monetarni fond (IMF/MMF), Svjetska trgovinska organizacija (WTO) i multinacionalne kompanije.

Jedna od najvažnijih organizacija koju se mora spomenuti je GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) organizacija koja je uvelike doprinosi nastanku i razvoju daljnjih procesa. Namjena ove organizacije je smanjenje trgovačkih carina među zemljama. Ono je, uz ostalo, pridonijelo njihovu jače međusobnom trgovinskom povezivanju. GATT je osnovan 1947. te se temeljio na klauzuli o najvećim pogodnostima. „Iz nje proizlaze tri temeljna načela: načelo recipročnosti, načelo liberalizacije i načelo nediskriminacije.“⁹. Kod načela recipročnosti trgovačke olakšice moraju biti jednake za obje strane potpisnica GATT-a. Za načelo liberalizacije se podrazumijeva smanjivanje carina i drugih načela, dok se kod načela carinske nediskriminacije govorio o tome da se za sve članice GATT-a moraju primijeniti dvostruke carinske olakšice između dvije potpisnice. Također se carinske stope ne smiju povećati jednostrano već obostrano. Pri nastanku GATT-a pristupile su 23 zemlje, dok se s godinama taj broj neprestano povećavao. GATT je u prosincu 1994. godine preimenovan u WTO (World Trade Organization). Organizacija pod nazivom WTO počela je djelovati u travnju 1995. godine, a danas broj članica iznosi 161. Globalizacijom upravljaju još dvije institucije, a to su: MMF i Svjetska banka. Ove organizacije nastale su tijekom Drugog svjetskog rata sa svrhom osiguranja novca za obnovu Europe nakon rata, ali i za pomoć državama od mogućih budućih depresija. Glavna funkcija Svjetske banke je obnova i razvoj zemalja dok je Međunarodni monetarni fond (MMF) specijalizirana agencija koja je osnovana 1945. godine u svrhu

⁹ Globalizacija pojam, nastanak i trendovi razvoja, Jelena Lončar, PMF, Zagreb, str3

osiguranja stabilnosti međunarodnoga monetarnog i financijskog sustava, ali i sustava međunarodnih plaćanja.¹⁰

Izvor: <https://courses.lumenlearning.com/boundless-business/chapter/international-trade-agreements-and-organizations/> (pristupljeno 26.8.2020)

2.3. Aspekti globalizacije

Globalizacija broji nekoliko vrsta aspekata, koji se održavaju i djelovanja suvremenog čovjeka a odnosi se na ekonomiju politiku i kulturu. Prvi o kojem ćemo govoriti je i jedan od najvažnijih aspekta globalizacije a to je ekonomski aspekt. S ekonomskog gledišta globalizacija je proces u kojem se u potpunosti ukidaju prepreke ili smanjuju u međunarodnoj ekonomskoj razmjeni i na taj način se povećava ekonomska integracija među zemljama. Ovim procesom povezuju se financijske i industrijske aktivnosti na svjetskom tržištu. Na taj način multinacionalne kompanije u svoja poslovanja uključuju milione ljudi diljem svijeta koji su međusobno povezani bez obzira na velike geografske udaljenosti. Globalne tvrtke utječu na tijek svjetskih gospodarskih procesa te tako ostvaruju dobit te integriraju planet. One nadziru kapital, tehnologiju i planetarne

¹⁰ Temeljne funkcije; Međunarodni odnosi; Međunarodni monetarni fond, Hrvatska narodna banka, 2016., dostupno na: <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodni-odnosi/medunarodni-monetarni-fond> (pristupljeno: 25.7.2020.)

resurse, te se na taj način širi gospodarstvo i posluje se kao da nema političkih i gospodarskih barijera.

Drugi aspekt globalizacije ali ne i manje važan je političko-pravni aspekt globalizacije. „Političko-pravni aspekt odnosi se na narušenu državnu suverenost nastalu uključivanjem u međunarodne ugovore, zajednice i organizacije. Stvara se sustav globalnog upravljanja koje ograničava dosadašnju moć države pri čemu nastaje temelj za stvaranje nove, nadnacionalne države.“¹¹

Odnosi se na narušenu državnu suverenost nastalu uključivanjem u međunarodne ugovore, zajednice i organizacije.

„Globalizacija s političkoga aspekta pokušava predvidjeti razvoj društva i traži putove demokratskog dijaloga i solidarne suradnje. Ima važne političke funkcije u kontekstu održavanja mira, zbližavanja naroda i njihovih kultura i civilizacija, čime ona ispunjava svoj kozmopolitski značaj.“¹²

Globalizacija je također utjecala i na kulturu. To se može vidjeti činjenicom da se velikom brzinom uvodi svjetski jezik ali to nije esperanto kao što su neki očekivali već je to engleski jezik. Engleski jezik se našao na drugom mjestu kao najrasprostranjeniji jezik koji se govori u svijetu (poslije kineskog). Stvaranjem globalne kulture svakodnevno izumire više vrsta dijalekta i jezika. Na taj način nestaju mnoge kulturne posebnosti koje su život na zemlji činile zanimljivim i jedinstvenim. "Kultura u velikoj mjeri određuje kako članovi društva misle i osjećaju, ona usmjerava njihove postupke i definira njihov svjetonazor. Članovi društva obično shvaćaju kulturu kao nešto samo po sebi razumljivo. Ona postaje u tolikoj mjeri dio njih da često nisu ni svjesni da postoji"¹³

¹¹ Globalizacija pojam, nastanak i trendovi razvoja, Jelena Lončar, PMF, Zagreb, str 6

¹² Globalizacijski procesi i kultura, S.Jagić, Sveučilište u Zadru za pedagogiju, M. Vučetić, Sveučilište u Zadru za filozofiju, 2013, str 4

¹³ (Haralambos, 1989: 17). Haralambos, M. (1989) Uvod u sociologiju, Zagreb, Globus.

3. POČETCI STVARANJA GLOBALNE KULTURE

Prvu svjetsku kulturu stvorili su Europljani. Stvaranjem kolonijalnih carstva izvan granica Europe, mnogi narodi došli su pod utjecaj europske kulture. Iako se europske zemlje u pogledu kulture međusobno razlikuju. Europsku kulturu poistovjećuje se s modernizacijom, urbanizacijom i industrijalizacijom. Veliku ulogu su odigrala putovanja i komunikacije koje su omogućile da europska kultura postane prva globalna kultura. „Europska dominacija i uspostavljanje svjetske trgovine započeli su najprije jedrenjačkom plovidbom, a učvrstili su se razvojem parobroda i željeznice te kasnije suvremenim vrstama komunikacija.“¹⁴. Europljani su kolonijama u Novi svijet prenosili svoje državne, političke i gospodarske institucije. „Budući da su njihove kolonije bile samo aneksi matičnih zemalja, a europske zemlje su imale pod političkim i gospodarskim nadzorom mnoštvo takvih država, s vremenom su postale prava carstva.“¹⁵. Tako je npr. u Latinskoj Americi način života vrlo sličan europskom kao i kultura. Jezik koji govore je španjolski odnosno portugalski koji je i bio jezik europskih kolonizatora. U to vrijeme Europa je još od rimskog doba bila razjedinjena, a europske države u neprekidnim ratovima i sukobima. Nakon raspada kolonijalnih carstava i osamostaljenja kolonija, veze Europe s tim zemljama ostale su vrlo jake. SAD je 1776. godine bio prva zemlja koja se izborila za svoju slobodu te je službeni jezik ostao engleski. U novije vrijeme doseljavanjem ljudi iz Latinske Amerike SAD je dobio i španjolski jezik. I prije europskih kolonija i geografskih otkrića postojale su interkontinentalne veze.

Za primjer se mogu navesti pomorska trgovina u Kineskom moru, trgovina u vrijeme staroga Rima i pomorska trgovina Indijskim oceanom „ali tada nije bilo gospodarske razmjene pod dominacijom jedne kulture kao što se to zbilo prevlašću Europljana na globalnoj sceni.“¹⁶

¹⁴ Globalizacija pojam, nastanak i trendovi razvoja, Jelena Lončar, PMF, Zagreb, str4

¹⁵ Globalizacija pojam, nastanak i trendovi razvoja, Jelena Lončar, PMF, Zagreb, str4

¹⁶ Globalizacija pojam, nastanak i trendovi razvoja, Jelena Lončar, PMF, Zagreb, str5

4. OPĆE ZNAČAJKE DRUŠTVA

Život počinje rođenjem, odrastanjem u krugu obitelji, prilagođavanje na život s drugima kroz utjecaje obitelji, obrazovnih institucija, susjedstva, vjerskih organizacija, skupina vršnjaka i slično. Na to nadodajemo utjecaj elektronskih medija, interneta, kulturno umjetničkih udruga, sportskih udruga te ostalih s kojima se pojedinac kroz život može susresti. Fiziološka razdoblja kroz koja čovjek prolazi jesu; djetinjstvo, mladost, zrelo doba, starost. Stjecanje obrazovanja, karijera, profesija, uspjeha i neuspjeha su sastavni dio profesionalnog ljudskog života. Dok privatnu stranu života obilježavaju zaljubljanje, brak, potomstvo i krvno srodničke veze. Sve navede stavke okvirno prikazuju sliku života u društvu.

„A što je onda društvo – nije li odgovoreno? Život nam se događa u društvu, to je svakako jasno, ali opet se pitamo što je onda društvo?“¹⁷

4.1. Pojam društva

Društvo čini veća skupina ljudi koji su povezani istom kulturom i dijele neke zajedničke norme, vrijednosti i mišljenja. Kulturu društva možemo promatrati kao okvir unutar kojega se pojavljuju različite specifične vrijednosti i ponašanja različitih skupina ljudi. Društva u tom kontekstu možemo definirati kao niz uvjerenja, zajedničkih vrijednosti, načina mišljenja i normi ponašanja pripadnika neke grupe, „odnosno kao opći obrazac mišljenja i ponašanja koje se temelji na vrijednostima i uvjerenjima koja razlikuju pojedince i grupe od drugih pojedinaca i grupa“¹⁸. Društvo je dakle fluidna tvorevina koja se razlikuje u povijesnom vremenu i prostoru.¹⁹ O društvu možemo govoriti na nižem ili višem stupnju razvoja. U europskoj znanosti tijekom 18. i 19. stoljeća

¹⁷ Šundalić, A., *Sociologija*, Osijek, Grafika d.o.o., 2011. str 13

¹⁸ Kultura društva kao osnova oblikovanja organizacijske kulture u kontekstu suvremenih menadžerskih proces, Bedeković, 2010., 104

¹⁹ Šundalić, A., *Sociologija*, Osijek, Grafika d.o.o., 2011, 13

nastojalo se osvijetliti predcivilizacijsko vrijeme. Osnovna podjela ljudskih društava osnovana je za vrijeme istraživanja Trećeg svijeta Afrike i Azije.

Tako slijede:

- Lovačka i sakupljačka društva
- Jednostavna povrtlarska društva
- Napredna povrtlarska društva
- Jednostavna agrarna društva
- Napredna agrarna društva
- Ribolovna društva
- Pomorska društva
- Jednostavna pastirska društva
- Napredna pastirska društva
- Industrijska društva

Ovom klasifikacijom društva kroz povijest društva razlikujemo prema tome kako si ona osiguravaju hranu. Jer pribavljanje hrane lovom, sakupljanjem, uzgojem životinja i bilja razlikuje društva po stupnju razvijenosti. U današnje vrijeme društva ne razlikujemo po skupljanju hrane, ali znamo da neka društva imaju hrane napretke, dok druga nemaju ništa za elementarnu prehranu. Kao što je već spomenuto danas društvo dijelimo na bogato ili siromašno, razvijeno ili nerazvijeno, neslobodno ili slobodno. Prema tome se i život pojedinca, njegove obitelji, zabavnog ili profesionalnog okruženja „tretirati kao život u razvijenom, bogatom, demokratskom društvu ili nerazvijenom, siromašnom i nedemokratskom društvu.“²⁰

²⁰ Šundalić, A., *Sociologija*, Osijek, Grafika d.o.o., 2011, 14

5. PREDNOSTI I NEDOSTACI GLOBALIZACIJE NA RAZVIJENE ZEMLJE I ZEMLJE U RAZVOJU

Globalizacija ima pozitivan i negativan utjecaj na gospodarski rast zemalja u razvoju i razvijenih zemlja. Omogućila je olakšani prijelaz robe i usluga kao i znanja iz zemlje u zemlju.

Globalizacija, kao fenomen koji je obuhvatio cijeli svijet, ima mnoštvo pozitivnih strana. Prije svega, srušila je do tad postojeću barijeru koja je otežavala prijelaz robe i usluga, kao i znanja iz jedne države u drugu. Doveda je do miješanja različitih vjera, kultura, rasa i nacija, te je potaknula novi način suživota, odnosno suradnje, društvenih skupina koje naizgled nemaju ništa zajedničko. Značajno je povećala razinu povezanosti, kako privatnih tako i poslovnih subjekata i potakla brojna mala poduzeća na proširenje poslovanja na nacionalnu, a kasnije i globalnu razinu. Globalizacija je dovela do napretka tehnologije koji je rezultirao povećanjem konkurencije na nacionalnom tržištu. Time se stvorila potreba za pronalaskom novih optimalnih kombinacija materijala, rada i kapitala koje su iskorištene za povećanje proizvodnje u svim djelatnostima, kao i za uvođenje specijalizacije, odnosno podjele rada, koja je zatim povećala produktivnost. Veća proizvodnja dobara rezultirala je smanjivanjem cijena na tržištu. Niže cijene proizvoda i mogućnost izvoza istih, uz smanjene ili nepostojeće carinske namete, stvorile su odgovarajuću ponudu dobara za države koje su dotada zbog geografske udaljenosti i nižeg životnog standarda oskudijevale u dobrima

5.1 Globalno tržište

Globalno tržište kod razvijenih zemalja jedan je od najvažnijih i najkorisnijih učinaka globalizacije. Ovaj učinak potiče države da se specijaliziraju i proizvedu mnoštvo robe koja je dostupna svugdje u svijetu. Razne zemlje proizvode različite proizvode ali nema zemlje koja sama proizvodi sve potrebne proizvode za život stanovništva. Neke zemlje nemaju dovoljno sirovina za proizvodnju, ali svjetske integracije dovele su do jeftinijih sirovina te lakom nabavom istih. „Proizvodnja se selila iz razvijenih gospodarstva sa visokim troškovima rada u određena manje razvijena ili nerazvijena.“²¹ U današnje vrijeme zemlje mogu kupiti i proizvesti proizvode s niskim troškovima i visokom dobiti. Što je tržište veće to je i prinos veći. Ovaj način rada povećao je broj poduzeća u razvijenim zemljama ali i omogućio razvijenim zemljama da proširuju svoja tržišta. Proširuju svoja tržišta na način da kupuju tvrtke u zemljama u razvoju, partnerstvom i spajanjem s drugima kako bi izašli na što veće tržište i proizveli jeftiniju robu zbog dostupnosti jeftinijeg materijala i jeftinije radne snage. Lakša dostupnost prekograničnog tržišta potiče kompanije iz razvijenih zemalja na stvaranje raznih roba koje su prihvaćene od potrošača diljem svijeta.

Dok je kod razvijenih zemalja globalno tržište pozitivan učinak globalizacije tako je kod zemalja u razvoju negativna karakteristika. Razvijenim industrijskim zemljama je bilo „dopušteno da na dobra proizvedena u zemljama u razvoju nametnu carine koje su u prosjeku bile četiri puta više nego na dobra proizvedena u drugim industrijskim razvijenim zemljama.“²² 2002. godine zemlje u razvoju bile su prisiljene napustiti subvencije, koje su bile namijenjene rastu njihove industrije, dok je razvijenim industrijskim zemljama bilo dopušteno da i dalje nastave davati svoje visoke poljoprivredne subvencije, „čime su obarale cijene poljoprivredne proizvodnje i potkopavale životni standard zemlja u razvoju.“²³ MMF kojemu je bio cilj poticati liberalizaciju u zemljama u razvoju, 2003. godine je priznao je da je poticanje liberalizacije tržišta kapitala nije dovelo do većeg rasta već do veće nestabilnosti.

²¹ <http://ideje.hr/utjecaj-tehnologije-globalizacije-sindikata/> (pristupljeno 25.07)

²² J.E. Stiglitz, Globalizacija i dvojbe koje izaziva, 2002, str 37

²³ J.E. Stiglitz, Globalizacija i dvojbe koje izaziva, 2002, str 37

5.2 Utjecaj globalizacije na kulturu u svijetu

Svaka zajednica, društvo ili narod ima svoju kulturu. Kultura se odnosi na vrijednosti, uvjerenja, norme i vjerovanja određene grupe ljudi. Kultura je bitna jer oblikuje prihvatljivo ponašanje ljudi u određenoj zajednici. Starješine ili vođe osiguravaju da se narod ponaša moralno ispravo. Međutim globalizacija je miješala različite kulture. Tada su ljudi preispitali svoja autentična pravila i običaje u vezi s njihovom kulturom kao primitivnom. Globalizacija pokušava uključiti sve kulture u jednu globalnu što nije vrlo jednostavno. Za primjer može se uzeti to što u nekim slabo razvijenim zemljama rodna ravnopravnosti nije priznata te se ne dopušta ženama da vode ili se bave poslovima. Prije globalizacije mnoge zemlje nisu dopuštale ženama da steknu obrazovanje, a i kada su imale pravo na obrazovanje trebale bi raditi poslove poput podučavanja i njege. U današnje vrijeme je većina zemalja usvojilo značajke američke kulture čak i u načinu poslovanja. Stanovništvo u razvijenim i nerazvijenim zemljama ima kulturu uključivanja u aktivnosti koje su profitabilne za društvo, ekonomiju ili duhovno. Cilj bi zapravo trebao biti jačanje i vrednovanje različitosti i specifičnosti raznih kultura, jer svaka je kultura jedinstvena. „Utjecaj globalizacije treba odgovoriti procesom vraćanja svojim korijenima“.²⁴

Izvor:<https://www.assignmentpoint.com/business/international-business/globalization-in-global-perspective.html> (pristupljeno: 25.8.2020)

²⁴ S. Jagić, M. Vučetić, Globalizacijski procesi i kultura, 2013, str8

5.3 Konkurencija

Konkurencija je jedan od najvažnijih faktora za uspješan način poslovanja. Bez nje poduzeća ne bi uvodila inovacije u svom poslovanju. Konkurencija je glavni razlog zašto poduzeća ulažu napore u poboljšanje kvalitete robe i usluga. Ona je utjecala na industriju u nekim razvijenim zemljama da nabavljaju jeftine sirovine i jeftiniju radnu snagu kako bi smanjili troškove. Ljudi iz razvijenih zemalja mogu si priuštiti kupnju proizvoda domaće ali i strane industrije. Konkurencija uzrokuje pojačanu komunikaciju ideje i inovacije jer ljudi pokušavaju pronaći konkurentsku prednost za svoje poslovanje. No kako ona olakšava i potiče inovativnost poduzeća razvijenih zemalja tako ona i šteti poduzećima zemalja u razvoju. Poduzeća u zemljama u razvoju ne mogu si priuštiti pronalazak jeftinijih sirovina i radne snage izvan granica svoje zemlje. Širenje poduzeća razvijenih zemalja u zemlje u razvoju uglavnom znači propast za male domaće poduzetnike zemalja u razvoju jer nemaju dovoljno resursa kako bi pratili konkurenciju koja je znatno naprednija. Stoga se može zaključiti kako je konkurencija za neke zemlje pozitivan učinak globalizacije a za neke zemlje nije.

5.4 Zaposlenost i prilike za posao

Većina stanovništva u razvijenim zemljama zarađuje za život zapošljavanjem. Većinom su ljudi koji su završili fakultete prijavljivali za rad u određenim vladinim sektorima, ali većina je njih završila radeći kao povremeni radnik u industrijama s malim primanjima. Globalizacija je ovaj trend zaustavila jer je omogućila zapošljavanje na lokalnoj ali i međunarodnoj razini. Korištenjem tehnologije može se omogućiti zapošljavanje i rada na daljinu pa čak i imati više radnih mjesta. Mnogi studenti s fakulteta izlaze spremni za razvoj vlastitog posla i stvaranja mogućnosti za druge. Globalizacija je omogućila studentima da imaju doticaj s poduzećima izvan granica te da stječu znanja i iskustva u stranoj okolini. Izmjenjuju ideje o raspoloživim mogućnostima u raznim zemljama, a takve mogućnosti šire im gledišta i razmišljanja o pronalaženju posla. Glavni životni standardi poboljšani su zbog proširenja tržišta rada. Većina zemalja u razvoju ima puno obrazovanih ljudi bez posla. Globalizacija im pruža mogućnosti zaposlenja u drugim zemljama. Njihova glavna prednost u odnosu

na stanovnike razvijenih zemalja jest ta da su jeftinija radna snaga i da su spremni na učenje.

Kao što je već navedeno zahvaljujući globalizaciji širom svijeta postoji mogućnost zapošljavanja. Međutim većina ljudi već dugi niz godina mora napustiti svoje obitelji dok rade u inozemstvu. Kao rezultat toga, parovi su se razveli, vjenčali i ostavili siromašnu djecu na milost volontera i skloništa. Neka djeca nisu mogla zadovoljiti potrebe svojih starih roditelja jer novac koji zarađuju od svog posla nije dovoljan. Puno starijih osoba umire zbog bolesti i nedostatka financijske i emocionalne podrške svoje djece. Zbog ovih negativnih učinaka globalizacije došlo je do prvog velikog suvremenog prosvjeda protiv globalizacije. U prosincu 1999. Godine u Seattleu, trebao je početi novi krug trgovinskih pregovora koji bi omogućio liberalizaciju do daljnjeg. To je dovelo do nezadovoljstva tvorničkih radnika u Sjedinjenim Američkim državama, „vidjeli su da njihova radna mjesta ugrožava konkurencija iz Kine.“²⁵

5.5 Investicije

Stanovništvo razvijenih zemalja radije ulaže novac u profitabilne poslove, nego da štede. Razlog je taj što oni nastoje zarađivati za život u duljem roku. Nažalost, takva je opcija dostupna samo onim ljudima u razvijenim zemljama gdje je ekonomija stabilna. Ljudi se boje uložiti svoju zaradu jer ne mogu predvidjeti hoće li njihova nacionalna valuta varirati. Drugi ga troše osnivajući firme i industrije u stranim zemljama u kojima ostvaruju profit.

Globalizacija je dovela potrebu da ljudi iz razvijenih država ulažu u neke zemlje u razvoju. Strana ulaganja uvelike su pomogla zemljama u razvoju. Lokalno stanovništvo dobiva posao iz ovih industrija i tvrtki sa sjedištem u svojoj zemlji. Ulagači jačaju ekonomiju zemlje plaćajući poreze vladi. Oni pomažu u poboljšanju ustanova poput škola i bolnica putem vladinih agencija što koristi mještanima i članovima njihovih obitelji. S tog gledišta strane investicije su pozitivan utjecaj globalizacije na društvo, dok za male poduzetnike u većini slučajeva znače propast.

²⁵ J.E. Stiglitz, Globalizacija i dvojbe koje izaziva, 2002, str 29

5.6 Tehnologija

Napredne tehnologije rezultat su globalizacije. Stalna potreba za inovacijama pojavila se zbog brzog prijenosa podataka i javne komunikacije. Puno izumitelja pokušalo je poboljšati tehnologiju da zadovolji potrebe suvremenog društva. „Razvojem informatičke i komunikacijske tehnologije svijet je postao jedinstveni sustav, a veza između dva subjekta u različitim dijelovima svijeta nerijetko se ostvaruje u roku od nekoliko minuta.“²⁶. Njezin napredak otvorio je put pozitivnim učincima globalizacije u zemljama koje se u početku nisu htjele povezati s drugima.

Globalizacija je pomogla prenijeti tehnologiju u zemlje u razvoju. Investitori i stranci za komunikaciju s ljudima iz zemalja u razvoju koriste tehnologiju pa tako razmjenu ideje i informacije. Najbrži način za to bilo je korištenjem suvremene tehnologije. To je uvelike pomoglo ljudima iz zemalja u razvoju. Većina ljudi može kupiti i prodavati robu putem Interneta po niskoj cijeni. Posao se obavlja na daljinu s tvrtkama u razvijenim zemljama. Interakcija s ljudima putem društvenih medija, interneta i drugih platformi otvorila je nove vidike kako poboljšati životni standard.

5.7 Pravni učinci

Kroz globalizaciju ljudi upoznaju što se događa u drugim zemljama. Putem medijskih usluga mogu se pratiti događaje iz cijeloga svijeta. Kao rezultat, međunarodni posrednici mogli bi razriješiti razna zbivanja. Oni koji vrše djela protiv ljudskih prava međuvladini sudovi uhićuju i osuđuju. Jednako tako se progone i oni koji prakticiraju ilegalno poslovanje s ciljem izvlačenja konkurenata iz trgovanja. Uvedene ekonomske sankcije procesuiraju vlade koje su odbile usvojiti međunarodne konvencije i slijediti njihove zakone.

²⁶ Globalizacija pojam, nastanak i trendovi razvoja, Jelena Lončar, PMF, Zagreb, str1

5.8 Terorizam

Terorizam je vrlo velik problem u razvijenim zemljama. Zbog svjetske integracije, ljudi puno putuju. Neki od njih se sele u inozemstvo radi studiranja, posla, posjećivanja obitelji, medicinskih razloga i sl. Iako mnogi ljudi dolaze iz prije navedenih razloga neki dolaze i sa skrivenim namjerama. Mnogi teroristi došli su u inozemstvo s radničkom vizom sa skrivenim ciljem da izvrše teroristički napad. To je problem koji je izazvao strah kod građana koji ne mogu vjerovati svojim susjedima. Nažalost, teroristi pridobivaju mlade ljude, stanovnike zemlje i tjeraju ih da vjeruju da rade ispravne stvari. Zbog toga u društvu postoje strah, nepovjerenje i napetost. Terorizam je i dan danas veliki problem za svijet.

Primjeri terorističkih napada u svijetu;

2004. godine dogodio se teroristički napad na školu u Rusiji gdje je poginulo 344 osobe, a 700 ih je ozlijeđeno.

2005. godine u Londonu je izvršeno nekoliko napada eksplozijom. Četiri eksplozije dogodile su se u roku od sat vremena u londonskoj podzemnoj željeznici. Ubijeno je 56 osoba uključujući i četvoricu bombaša samoubojica.

2017. godine u Manchesteru na koncertu poznate pjevačice Ariane Grande dogodio se teroristički napad, bombaš samoubojica raznio je dvadeset i dvoje ljudi među kojima je bilo i djece.

Najpoznatiji i najsmrtonosniji teroristički napad dogodio se 11. rujna 2011. godine kada je teroristička grupa otela tri aviona američkih avio-kompanija. U stilu kamikaza zabilili su se u zgrade nazvane „Blizanci“. Preko 2700 ljudi je smrtno stradalo u ovom napadu.

Izvor: <https://www.theatlantic.com/photo/2011/09/911-the-day-of-the-attacks/100143/> (pristupljeno 26.08.2020.)

5.9 Nestabilnost ekonomije i cijena

Nestabilnost cijena značajan je utjecaj globalizacije na poslovanje. Neki ljudi osnivaju industrije u inozemstvu gdje dobivaju jeftine sirovine i radnu snagu. Oni mogu smanjiti troškove proizvodnje i prodati robu po niskoj cijeni. Zbog konkurencije neki se visokokvalitetni proizvodi razlikuju u cijenama. Bez obzira kako se Svjetska trgovinska organizacija trudila kontrolirati oscilaciju cijena, njihovi napori nisu uspješni. Te tvrtke pružaju usluge potrošačima koristeći suvremenu tehnologiju. Uspješna poduzeća su ona koja mogu pronaći konkurentsku prednost, te proizvesti proizvode visoke kvalitete po niskoj cijeni. Veliki pokazatelj nestabilnosti cijena i pokazatelj globalne ekonomske krize dogodio se početkom godine pojavom Corona virusa. Tada su cijene nafte značajno pale, čime je cijena nafte pala ispod 30 dolara/barel. Ova kriza proširila se na sve zemlje svijeta, a ponajviše su pogođene one koje su zavisne od slobodne trgovine. Zatvaranje granica bio je najveći udarac globalizaciji, najviše je patila proizvodnja i turizam. Za primjer se mogu uzeti proizvođači automobila koji svoje automobile proizvode sa dijelovima iz svih krajeva svijeta, također se tako proizvode i mobilni uređaji kojima se razni dijelovi proizvode van granica zemlje.

Izvor: https://insamer.com/en/the-future-of-global-economy-post-covid-19_2980.html (pristupljeno: 27.8.2020)

5.10 Zagađivanje okoliša

Zagađivanje okoliša jedna je od najopasnijih negativnih utjecaja globalizacije. „Čovjek svojim aktivnostima utječe na stanje okoliša: na čistoću zraka, vode i zemlje, na koncentraciju stakleničkih plinova koji utječu na klimatske promjene, na količinu otpada koji stvara“²⁷. Globalizacija je ohrabrila države da opuštaju zakone o okolišu. Rezultat toga je krčenje šuma, širenje štetnih invazivnih vrsta, gubitak globalne biološke raznolikosti i smanjena genetska raznolikost, iscrpljivanje prirodnih resursa, zagađivanje okoliša štetnim plinovima, povećali potrošnju fosilnih goriva i globalno zagrijavanje. Sve manje je prirodnih površina, a sve više betona, cesta i zgrada pogotovo u velikim gradovima. Pa tako J. Stiglitz tvrdi da „Ako ne smanjimo uništavanje okoliša, upotrebu energije i drugih prirodnih resursa i ako ne pokušamo usporiti globalno zatopljenje pred nama je katastrofa“²⁸. Postoji više institucija i organizacija koje brinu i štite okoliš na Zemlji, njihov zajednički cilj je očuvanje prirodne baštine planeta. To mogu biti međunarodne ili lokalne organizacije, od kojih su većina nevladine organizacije (NVO) odnosno neprofitne organizacije. Greenpeace je jedna od najvećih neovisnih svjetskih organizacija za očuvanje planeta. Jedna od najvećih kampanja im je ona za smanjivanje stakleničkih plinova (GHG) koja uzrokuje globalno zagrijavanje planeta. Još neke od većih organizacija za zaštitu okoliša su: Svjetski fond za prirodu (WWF), Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP), Svjetska organizacija za prirodu (WNO) ili Svjetska organizacija za okoliš, Zaštita prirode (TNC), Prijatelji Zemlje International ili Prijatelji Zemlje International Network, Akcija Zemlje, Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPPC), Climate Group, Projekt klimatske stvarnosti.

Izvor: https://www.google.com/search?q=greenpeace&client=firefox-bd&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj18pXt_bbkAhUI-YUKHbQNACAQ_AUIEigB&biw=1525&bih=706#imgrc=BaSezpi29FP2iM (pristupljeno: 10.8.2020)

²⁷ Fon za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Izvor: http://www.fzoeu.hr/hr/zastita_okolisa/ (pristupljeno: 15.07)

²⁸ J.E. Stiglitz, Globalizacija i dvojbe koje izaziva, 2002, str 39

5.11 Obrazovanje

Većina razvijenih zemalja ima napredne škole i fakultete. Oni potiču ljude iz inozemstva da tamo studiraju. Iako se radi o poslovnom poduhvatu kao i bilo koji drugi, studenti iz zemalja u razvoju uzimaju to kao prednost u stjecanju daljnjeg obrazovanja, vještina i prakse koje će koristiti u karijeri. Ulagači iz razvijenih zemalja naseljavaju se u inozemstvu sa svojim obiteljima, te žele imati dobre škole za svoju djecu. Kao rezultat toga, oni doniraju lokalnim školama, unaprjeđuju nastavni plan i program i zapošljavaju kvalificirane učitelje. Slijedom toga, većina zemalja u razvoju ima vrlo napredne srednje škole i sveučilišta. Nema potrebe premještati se u razvijene države da bi potražili obrazovanje jer je u tim zemljama je lako dostupno. Pojačano obrazovanje pozitivno utječe na globalizaciju u zemljama u razvoju. Vlade većine zemalja u razvoju pružaju besplatno školovanje za poticanje roditelja da školuju svoju djecu. Obrazovanje je u većini zemalja u razvoju zbog globalizacije obvezno jer bez njega investitori i trgovci teško bi zaposlili lokalno stanovništvo. No nažalost u nekim zemljama u razvoju obrazovanje nije svima omogućeno. U nekim državama velike su razlike između siromašnog i bogatog stanovništva. To se odnosi na podjelu školstva na privatno i državno u kojem se državne škole karakteriziraju kao neproduktivne i ne kvalitetne zbog nedostatka financijskih sredstava. Državne škole su u tim zemljama namijenjene srednjem i nižem sloju društva. Dok privatno školstvo privlači pripadnike višeg sloja jer oni imaju mogućnost plaćanja školovanja svojoj djeci. U državama kao što su Latinska Amerika i države srednje i južne Afrike osim što ne dostaju financijska sredstva da bi se proces obrazovanja vršio kvalitetno, državne škole imaju nedostatak kvalitetnog nastavnog osoblja koje je izrazito nemotivirano za rad s djecom te često imaju mišljenje kako im obrazovanje neće pomoći u životu. Djeca u određenim zemljama moraju pješaćiti kilometrima i prolaziti kroz razne opasne prirodne smetnje kako bi se mogli obrazovati. Nažalost neke skupine kao što su djeca s posebnim potrebama ili djevojčice nemaju pravo na obrazovanje. U današnje vrijeme postoje organizacije koje se bore za obrazovanje djece u slabo razvijenim zemljama te volonteri koji dolaze u zemlju poput Afrike kako bi donekle omogućili djeci obrazovanje.

Izvor: <https://edtechreview.in/news/2730-globalization-in-education> (pristupljeno: 20.8.2020)

5.12 Nezaposlenost

U gotovo svim zemljama u razvoju više od polovice radnog stanovništva oslanjalo se na povremene poslove u industrijama dok se globalizacija nije ukorijenila. Napredak tehnologije smanjio je takvu zaposlenost i povećao globalnu potrebu za kvalificiranim profesionalcima. Većina ljudi u zemljama u razvoju nema vještine, dok su raspoloživi poslovi slabo plaćeni zbog velike potražnje uzrokovane globalizacijom. „Poslovi s visokom produktivnošću i visokim nadnicama zamjenjuju poslove s niskom produktivnošću i niskim nadnicama. U mnogim su zemljama stope nezaposlenosti visoke i oni koji gube radna mjesta ne sele se na alternativna radna mjesta s višim nadnicama, nego na popise nezaposlenih.“²⁹. To se dogodilo mnogim zemljama u „razvoju diljem svijeta kad su se tako brzo liberalizirale da privatni sektor nije imao vremena reagirati i stvoriti radna mjesta, ili kada su kamatne stope bile toliko visoke da si privatni sektor nije mogao priuštiti ulaganja neophodna za stvaranje novih radnih mjesta.“³⁰. Na taj način većina ljudi ostaje bez posla i ne može zadovoljiti svoje osnovne potrebe što rezultira povećanim kriminalnim aktivnostima kao što su provala,

²⁹ J.E. Stiglitz, Globalizacija i dvojbe koje izaziva, 2004, str 87

³⁰ J.E. Stiglitz, Globalizacija i dvojbe koje izaziva, 2004, str 87

krađe, ubojstva i zlouporaba droga. Stopa nezaposlenosti i siromaštva stalno raste kako se jaz između bogatih i siromašnih širi. Globalizacija povećava konkurenciju koja može dovesti do zatvaranja poduzeća, gubitka poduzeća te premještanja poslovanja na drugu lokaciju. Najviše su pogođeni sektori niskokvalificiranih radnih mjesta kao što su odjeća, tekstil, koža, metali, prerađivačka industrija. Kod poduzeća koja se bave proizvodnjom najčešće dolazi do premještanja poslovanja na druge lokacije, a do njega dolazi zbog konkurencije zemalja koje imaju niske plaće. U zemlji kao što je Hrvatska gospodarstvo se sve više bazira na turizmu a sve manje na industriju.

Kako bi se smanjio negativan utjecaj globalizacije na nezaposlenost Europska unija je 2006. godine osnovala Europski fond za prilagodbu globalizaciji. Cilj ove organizacije je pružiti podršku radnicima koji su zbog globalizacije izgubili posao ili su izgubili posao zbog strukturnih promjena uzrokovanih ekonomskom i financijskom krizom.

5.13 Povećane životne bolesti

Globalizacija je dovela do potrebe za prerađenom hranom, sadnje uspijevaju pomoću kemikalija kako bi se smanjilo trajanje rasta i povećala dobit. Kako bi poduzeća imale koristi od poslovanja, životinje poput krava hrane se kemikalijama zbog kojih proizvode puno mlijeka ili povećavaju težinu za one koji se prodaju za mesnu industriju. Zbog povećanog unosa kemikalija iz hrane, kronične bolesti su u porastu. Stopa smrtnosti je visoka. Ljudi iz dana u dan sve više rade, žive užurbanim tempom života i imaju sve manje vremena posvetiti se svom zdravlju . U razvijenim zemljama ljudi uglavnom imaju mogućnosti priuštiti si lijekove i liječenja dok u slabije razvijenim zemljama to nije slučaj. „Malo si ljudi u zemljama u razvoju može priuštiti lijekove po monopolskim cijenama koje zaračunavaju zapadne farmaceutske kompanije“³¹ . Zdravstveni sustav se razlikuje od zemlje do zemlje. Zdravstveni sustavi susreću se s problemima kao što su; stanovništvo je sve starije i izloženije raznim kroničnim bolestima što uzrokuje potražnju za zdravstvenom skrbi, javne financije su opterećene troškovima za inovativne tehnologije te raznim lijekovima, neravnomjerno raspoređeni zdravstveni djelatnici te manjak istih, ne jednako dostupna zdravstvena skrb. Veliki šok

³¹ J.E. Stiglitz, Uspijeh globalizacije, novi koraci do pravednog svijeta, str140

zdravstvenom sustavu diljem svijeta izazvala je pojava nepoznatog virusa zvanog Corona virus. Virus se pojavio početkom 2020. godine u Kini. Virus je u kratkom roku zahvatio cijeli svijet. Prodrmao je globalnu ekonomiju i zdravstvo. Veliki broj stanovništva diljem svijeta umire od virusa te se čovječanstvo diljem svijeta usredotočilo na pronalazak lijeka.

Izvor: <https://www.dahrendorf-forum.eu/covid-19-and-the-ideological-damage-to-globalisation/>
(pristupljeno: 27.8.2020)

6. ZAKLJUČAK

U našoj svakodnevici globalizacija je postala neizbježna. Ona je svuda oko nas. Zahvaljujući ovom procesu odnosi među ljudima i zemljama postaju sve intenzivniji, a ljudi počinju globalno razmišljati i svijet se spaja u jednu povezan cjelinu. Zemlje konstantno moraju biti u korak s globalizacijom, tko jednom počne zaostajati u procesu globalizacije ili se na vrijeme ne uključi u suvremene procese, bitno zaostaje. Kako bi smanjile siromaštvo zemlje bi trebale ulagati više napora u unaprjeđenje obrazovanja i zdravstva, u zaštiti ljudskih prava, zaštitu okoliša, poboljšati kvalificiranost stanovništva i umanjiti rast pučanstva, i tek tada se može suzbiti siromaštvo te potaknuti ekonomski razvoj. „Iako globalno prisutne, sve te promjene nisu jednako učinkovite u svim državama, pa samim time niti jednako prihvaćene.“³². Unutar država globalizacija nije jednako ocjenjena, pa tako se mišljenja razlikuju od pojedinaca do različitih organizacija. Antiglobalizacijski pokreti vrlo su prisutni u svijetu. Takvi pokreti pokazuju nezadovoljstvo društva odnosno grupe ljudi koji se bore protiv globalizacije kako bi sačuvali svoja radna mjesta, zaštitili okoliš, sačuvali svoju kulturu i jezik. Zemlje u razvoju trebale bi iskoristiti svoje prednosti kao što su infrastruktura, prirodna bogatstva, resursi, obrazovana radna snaga i sl. kako bi razvijali i poboljšavali svoju ekonomiju. Svjetske organizacije obećavale su da će globalizacija svima donijeti bolje, međutim u stvarnosti nije bilo tako. Ona je samo pojedincima donijela dobro, dok je drugima bilo lošije te je u njihovim očima globalizacija predstavljala veliki problem.

Iako nas globalizacija većinom asocira na nešto negativno ona ima i pozitivnih strana. Treba iskoristiti sve mogućnosti koje ona pruža kako bi se poboljšalo stanje svakog pojedinca. Potrebne su promjene i reforme u cijelom sustavu koje bi omogućile održivi i ravnopravni rast. Europska unija, Svjetska banka, MMF su međunarodne institucije koje bi trebale uvesti i provesti promjene koje bi išle u korist svima.

Glavni i prvobitni cilj globalizacije je bio smanjiti siromašnost, međutim smatram da je ona samo obogatila već bogate kao što su multinacionalne kompanije, a siromašne još više osiromašila. Iako globalizacija ima pozitivnih strana smatram da negativni i štetni učinci nadilaze pozitivne učinke navedene u radu.

³² Šundalić, A., *Sociologija*, Osijek, Grafika d.o.o., 2011, 253

SAŽETAK

Globalizacija se odnosi na gospodarske, političke, društvene i kulturne procese koji vode ka promjeni životnih uvjeta pa tako i sve većoj povezanosti i međuovisnosti svijeta. Globalizacija je potaknula tehnološki napredak i gospodarski rast ali je dovela i do povećanja ekonomske nejednakosti među ljudima, prekomjernog zagađivanja okoliša, ugrožena je sigurnost zaposlenosti, uništavanja kultura, povećanja životnih bolesti te do čestih teroristički napada. Zbog velikog broja nepovoljnih društvenih posljedica često dolazi do antiglobalizacijskih prosvjeda.

Danas ekonomisti, znanstvenici, filozofi i aktivisti diljem svijeta nastoje osmisliti na koji način smanjiti negativne učinke globalizacije na društvo i ekonomiju. Jedan od zadataka globalizacije bio je namijenjen humanijim odnosima u svijetu, povećanje osjećaja za druge ljude i kulture, razvijanje osjećaja jedinstva, suživota i različitosti kako bi se povećala svijest o zajedničkim korijenima. S filozofskog aspekta, tek s takvim temeljima globalizacija je trajna i održiva. U ovom radu, opisat će se nastanak i razvoj globalizacije kroz povijest te će se najviše pažnje posvetiti pozitivnim i negativnim utjecajima globalizacije na društvo.

Glavne riječi: globalizacija, društvo, utjecaji

SUMMARY

Globalization refers to economic, political, social and cultural processes that lead to changes in living conditions and thus the increasing interconnectedness and interdependence of the world. Globalization has stimulated technological progress and economic growth, but it has also led to increased economic inequality among people, excessive environmental pollution, endangered employment security, the destruction of cultures, an increase in life-threatening diseases and frequent terrorist attacks. Due to the large number of adverse social consequences, anti-globalization protests often occur.

Today, economists, scientists, philosophers, and activists around the world are trying to figure out how to reduce the negative effects of globalization on society and the economy. One of the tasks of globalization was aimed at more humane relations in the world, increasing feelings for other people and cultures, developing a sense of unity, coexistence and diversity to increase awareness of common roots. From a philosophical point of view, only with such foundations is globalization permanent and sustainable. In this paper, the origin and development of globalization through history will be described and most attention will be paid to the positive and negative impacts of globalization on society.

Key words: globalization, society, influence

7. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Šundalić, A., *Sociologija*, Osijek, Grafika d.o.o., 2011.
2. Anđelko, Milardović, „Globalizacija“, Osijek;Zagreb;Split: Pan liber 1999
3. Čić, Emil, „Globalizacija i hrvatski nacionalizam“, 2. ispravljeno i dopunjeno izd., Zagreb,2006, 224 str
4. Prpić, Ivan, „Globalizacija i demokracija“, Zgareb: Fakultet politički znanosti,2004, 181 str.
5. Joseph, E., Stiglitz, „Globalizacija i dvojbe koje izaziva“ Zagreb: Algoritam, 2004, 303 str.
6. Joseph, E., Stiglitz, „Uspjeh globalizacije :novi koraci do pravednoga svijeta“, Zagreb: Algoritam, 2009, 399 str.
7. Haralambos, Michael, Heald, Robin, „Uvod u sociologiju“, Zagreb: Globus, 1989, 564 str
8. Ulrich, Beck, „Što je globalizacija?: zablude globalizma – odgovori na globalizaciju“, Zagreb: Vizura, 2003, 389 str.
9. Giddens, Anthony, „Sociologija“, Zagreb: Nakladni zavod Globus, 2007, 750 str.
10. Thurow, Lester, C., „Budućnost kapitalizma: kako današnje gospodarske snage oblikuju sutrašnji svijet“, Zagreb: Mate, 1997. 385str
11. Ulrich, Beck, „Moć protiv moći u doba globalizacije: nova svjetsko politička ekonomija“, Zagreb: Školska knjiga, 2004, 420 str.

Znanstveni članci:

1. Lončar, J., „*Globalizacija-pojam, nastanak i trendovi razvoja*“, PMF Zagreb, 2005., str. 99-100., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/9657> (pristupljeno: 6.9.2019.)
2. Jagić, S., Vučetić, M., „*Globalizacijski procesi i kultura*“, Sveučilište u Zadru, Odjel za pedagogiju, Sveučilište u Zadru, Odjel za filozofiju https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=280138 (pristupljeno: 5.09.2019)

3. Karlić, Ivan, „Dvoznačanost fenomena globalizacije. Za globalizacijsku solidarnost“, Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb, n 2008 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=64363 (pristupljeno: 5.09.2019)
4. Šimić, Josip, „Religije i crkve pred izazovom globalizacije“, Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, 2009 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=74830 (pristupljeno 6.09.2019)

Internetski izvori:

1. Temeljne funkcije; Međunarodni odnosi; *Međunarodni monetarni fond, Hrvatska narodna banka, 2016.*, dostupno na: <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodni-odnosi/medunarodni-monetarni-fond> (pristupljeno: 29.8.2019.)
2. Globalization's dark side, 2016., dostupno na: <https://www.greenpeace.org/archiveinternational/en/news/Blogs/makingwaves/globalisation-dark-side/blog/57141/> (pristupljeno: 25.7.2020)
3. Utjecaj globalizacije na zaposlenost i EU, 2019., dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/economy/20190712STO56968/utjecaj-globalizacije-na-zaposlenost-i-eu> (pristupljeno: 25.7.2020)
4. Utjecaj tehnologije, globalizacije i sindikata, 2017, dostupno na: <http://ideje.hr/utjecaj-tehnologije-globalizacije-sindikata/> (pristupljeno: 25.07.2020)